COĞRAFYA Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU ŞEHİRLEŞME, SANAYİ VE GÖÇ İLİŞKİSİ

Bu bölümde; şehirleşme, göç ve sanayileşme ilişkisinin toplumsal etkileri hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

Şehirleşme, Sanayi ve Göç İlişkisi

Geçmişte insanların yaptıkları ekonomik faaliyetler kısıtlıydı. Teknolojinin gelişmesi, doğal kaynakların keşfi ve işletilmesi, nüfus artışı ve ihtiyaçlara artan talep hızlı bir şehirleşmeyi beraberinde getirmiştir.

Uzun yıllar boyunca tarım yerleşmesiyle nüfusu ve yaşam standartları belli bir seviyede olan şehirler, 1750'deki Sanayi Devrimi'yle başta Batı Avrupa olmak üzere önüne geçilemez bir değişim yaşamıştır. Önce maden kömürü, daha sonra petrolden gücünü alan makineler ham maddeleri mamul maddelere dönüştürmüş, yeni sanayi kolları ortaya çıkmış ve üretilen maddeler çeşitlenmiştir. Gelişen ticaretle birlikte dünyanın uzak kesimleri birbirine bağlanmıştır.

Milyarlarca insanın beslenme, korunma ve giyinme gibi ihtiyaçlarının yanında çeşitli aletlerin karşılanması ancak sanayi ile mümkün olacağından şehirlerin cazibesi artmış, sunduğu farklı iş imkânları sayesinde büyük bir göç dalgası başlamıştır.

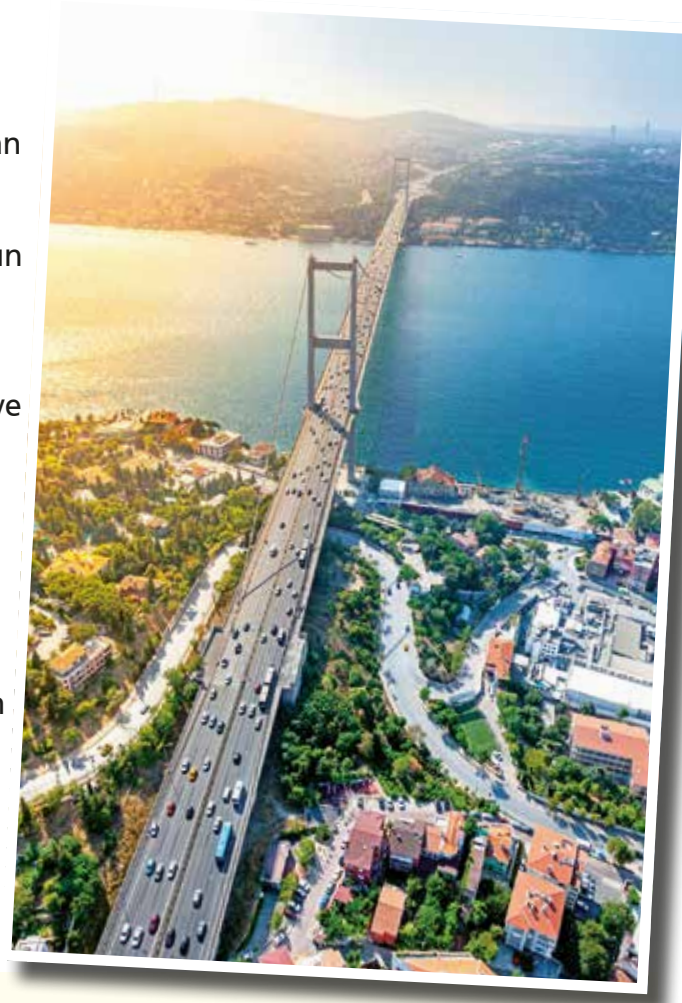
Birbirleri ile sürekli etkileşim hâlinde olan sanayileşme, şehirleşme ve göç; toplumun günlük hayatına getirdiği birçok iyileşmenin yanında toplumsal ve ekonomik sorunlara da yol açmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma, çevre sorunlarının artması, işsizliğin artışı, trafik yoğunluğu, tarım ve orman arazilerinin azalması, gürültü kirliliğindeki artış, kent içi yeşil alanlarının daralması ve güvenliğin azalışı örnek olarak verilebilir.

Sao Paulo örneği

Brezilya'nın en önemli sanayi kentlerinden birisidir.20 milyonu bulan nüfusu ile Güney Amerika'nın en büyük kenti olan Sao Paulo, 1700'lerde küçük bir kasaba iken verimli topraklarında gelişen kahve üretimi sayesinde hızla büyümüş ve kısa bir sürede sanayi, ticaret ve bankacılık merkezi hâline gelmiştir. Ülke dışından İtalya, Portekiz, İspanya, Almanya ve Lübnan gibi ülkelerden birçok göçmen şehre gelmiştir. Sao Paulo'nun sürekli büyümesi, gecekondulaşmayı da beraberinde getirmiştir. Şehirsel alanın çevresindeki çok sayıda insan barınaklarda kötü şartlarda yaşamış ve çevre kirliliği had safhaya ulaşmıştır.

Batman örneği

Batman, nüfusu 900 olan bir köy iken 1940 yılında petrolün bulunmasıyla önce bucak sonra belediye, 1957'de ilçe ve 1990'da il statüsü kazanmıştır. Petrolün bulunduğu 1940'lı yıllarda kuru tarım ve hayvancılık ile geçinen Batman, petrol rafinerisinin kurulması ile büyük bir işçi göçüne uğramış ve nüfusu hızla artarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli şehir merkezlerinden biri hâline gelmiştir.

Sorular

Soru: 1

Özellikle Sanayi Devrimi'nden sonra şehirleşme süreci hız kazanmış ve günümüzde şehirlerde yaşayan nüfus kırsal nüfusu geçmiştir. Bazı ülkelerde şehirleşme oranı %90'ın üzerine çıkarken şehirleşme süreci plansız bir şekilde gerçekleşmiş ve beraberinde birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bir merkezde sanayi faaliyetlerinin gelişimine bağlı olarak hızlı bir şehirleşmenin yol açtığı sorunlardan biri değildir?

A) Eğitim, sağlık ve altyapı hizmetlerinde yetersizliklerin ortaya çıkması

B) Çarpık şehirleşme yapısının ortaya çıkması ve gecekondu semtlerinin oluşması

C) Ekonomik faaliyet türlerinin çeşitlenmesi

D) Verimli tarım topraklarının yerleşmeye açılması

E) Trafik ve çevre sorunlarının ortaya çıkması

(Cevap C)

Soru: 2

Ekonomik faaliyetlerin yoğun olduğu kentler çevresinden göç almaktadır. Bu durum beraberinde bazı sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu sorunlar arasında gösterilemez?

A) İşçi ücretlerinin ucuzlaması

B) Trafik yoğunluğunun artması

C) Konut ücretlerinin artış göstermesi

D) Altyapı hizmetlerinin yetersiz kalması

E) Demografik yatırımların artış göstermesi

(Cevap A)

Soru: 3

I. Tarımsal faaliyetlerde makine kullanımının artması

II. Tarım arazilerinin miras yoluyla bölünerek küçülmesi

III. Kırsal alanlarda altyapı hizmetlerinin yetersiz olması

Yukarıda verilenlerden hangilerinin kırsal alanlardan kentlere yapılan göçler üzerinde etkili olduğu söylenir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II E) I, II ve III.

(Cevap E)

Soru: 4

Sanayileşme ve göç olgularının şehirleşme üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak için bazı önlemler almak gerekir.

Aşağıdakilerden hangisi bu önlemler arasında yer almaz?

A) Kentsel dönüşüm projeleri uygulamak

B) Demografik yatırımları azaltmak

C) Fosil yakıt kullanımını azaltmak

D) Su kaynaklarını korumak

E) Doğal hayatı korumak

(Cevap B)